

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Počátky nezávislé produkce po roce 1989

Jindřich Goetz

Akad. arch. Jindřich Goetz je absolventem Vysoké školy uměleckoprůmyslové v oboru užitá architektura, v roce 1996 získal Českého lva za nejlepší výtvarný počín za spolupráci na filmu režiséra a kameramana F. A. Brabce Král Ubu. V letech 1991 až 1995 byl ředitelem AB Barrandov a je členem České komory architektů, Evropské filmové akademie a České filmové a televizní akademie.

Ve svém příspěvku pohovořil o změnách v produkci filmů po roce 1989, o vzniku nových společností, zmínil i právní stránku těchto změn.

Do roku 1993 byla filmová výroba oficiálně pouze v rukou státu. Nikdo jiný natáčet, distribuovat ani promítat filmová díla nemohl, což stanovil dekret prezidenta Eduarda Beneše z roku 1945. Trvalo několik let, než nová vláda ustanovila všechny nutné zákony odpovídající demokratickému uspořádání republiky a podmínkám tržního hospodářství. Nový zákon o kinematografii nebyl pro vládu prvořadý úkol a novela byla odložena.

Bylo jen otázkou času, kdy se někdo pokusí obejít státní monopol na výrobu filmů. Roku 1990 se k výrobě prvního soukromého filmu odhodlaly hned dvě společnosti. Tou první byla distribuční společnost Bonton, která se rozhodla adaptovat knihu Tankový prapor Josefa Škvoreckého. Druhou byla firma Nationalfilm s třetím pokračováním série z Hořtic s názvem Slunce, seno, erotika.

Nové firmy využívaly neúplnosti zákonů: živnostníci si do svých živnostenských listů a do obchodních rejstříků firem jako náplň své pracovní činnosti napsali např. produkce nebo distribuce audiovizuálních děl nebo pořadů. Tím, že použili název audiovizuální dílo, a ne film, tak na ně vlastně nikdo nemohl. Stát tyto společnosti tiše toleroval.

Podnikavost jedinců zakládajících nové soukromé firmy podpořil i samotný stát tím, že se rozhodl nepodporovat produkci domácích filmů, zrušil dotace a veškeré fondy pro hospodářské podniky včetně Filmového studia Barrandov. Později zařadil Československý film do první privatizační vlny. Díky nadšencům se podařilo československou kinematografii zachovat, i když kvalita i počet vyprodukovaných filmů klesl.

Soukromé společnosti věnující se produkci a distribuci filmů zakládali především bývalí pracovníci Československého filmu, kteří byli donuceni ze státního podniku odejít či byli rovnou propuštěni. V polovině 90. let přišla nová generace vystudovaných producentů z FAMU. Producenti nemohli zaměstnávat celý štáb na stálo, a proto se začala rodit projektově založená výroba malých firem, která nahradila monopol vertikálně integrovaného Československého filmu. Každý pracovník ve filmovém oboru musel vlastnit svůj

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

živnostenský list, poté byl najímán na jednotlivé projekty. Každý film a projekt se poté odrážel v reputaci pracovníků a tvořil jejich vlastní kariéru.

Zakládání malých produkčních firem na území Československa bylo velice rychlé, první z nich založili jejich majitelé, často bývalí produkční nebo režiséři, už roku 1990, tedy krátce po sametové revoluci. Roku 1992 bylo v ČR přes 70 produkčních firem.

Peníze získávaly od podnikatelů, kteří se chtěli angažovat v kultuře a financování filmu brali jako formu reklamy. Po r. 1993 bylo možné si odepsat daně za dotování sportu nebo kultury. Další možností, jak financovat filmy, byly úvěry z bank. Jednalo se o velice riskantní krok, protože tvůrci museli často zastavit veškerý svůj majetek, aby půjčku dostali.

V roce 1991 Ministerstvo kultury založilo grantovou komisi, která doporučovala, jakým projektům se finance ze státního rozpočtu přidělí (jednalo se zhruba o 100 milionů korun). Komise byla kritizována za nejasná pravidla pro výběr projektů, nepřehlednost aktivit i za chyby v čerpání z fondu, proto došlo k ukončení její činnosti ani ne po roce fungování, tedy v dubnu 1992 po přijetí nového zákona č. 241/1992 Sb., jehož prostřednictvím byl založen Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie, který grantovou komisi nahradil.

Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie byl založen v roce 1992. Dodnes je nejvýznamnějším nástrojem veřejné podpory filmové tvorby od psaní scénářů přes produkci po distribuci filmů. Podporuje technický rozvoj a modernizaci, především digitalizaci kin. Podílí na financování projektů z oblasti propagace kinematografie, např. filmových festivalů.